

ОДИН ІЗ НАЙКРАЩИХ
НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНИХ РОМАНІВ ХХ СТОЛІТТЯ

НАЙГРАНДІОЗНІША ЕПОПЕЯ У СВІТОВІЙ ФАНТАСТИЦІ

Френк Герберт — автор масштабної фантастичної саги «Хроніки Дюни», яка давно вже стала культовою. Перекладена десятками мов, вона здобула мільйони шанувальників у всьому світі, обігнавши в рейтингах навіть «Володаря перснів». Тепер це вже класична, еталонна сага, в якій ідеться про вічну боротьбу і жагу до перемоги, про вірність і зраду, про ціну справедливості і вибір шляху.

Після війни, прозваної джигадом Муад'Діба, Пол Атрід посідає імператорський трон і запроваджує новий, фрименський, лад. Здавалось би, нарешті як на Дюні, так і в Галактиці повинні запанувати мир і спокій. Проте колись могутні, а тепер позбавлені влади династії жадають реваншу. Їм відомі слабкі сторони Імператора — його дар передбачати майбутнє, яке, на жаль, він не може змінити. Месії Дюни зостається тільки одне — бути Месією до кінця.

Блискуче, захопливе продовження першої частини!
Galaxy Magazine

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-4964-6

9 786171 249646

ФРЕНК
ГЕРБЕРТ

МЕСІЯ
ДЮНИ

ФРЕНК ГЕРБЕРТ

МЕСІЯ
ДЮНИ

Месія Дюни

FRANK HERBERT

**DUNE
MESSIAH**

A Novel

ФРЕНК ГЕРБЕРТ

МЕСІЯ ДЮНИ

Роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2019 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
Г37

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Herbert F. Dune Messiah : A Novel / Frank Herbert. —
New York : Ace Books, 1987. — 336 p.

Переклад з англійської *Наталії Михаловської*

Передмова *Браяна Герберта*

Дизайнер обкладинки *Аліна Бєлякова*

ISBN 978-617-12-4964-6
ISBN 978-0-441-17269-6 (англ.)

© Herbert Properties LLC, 1969
© Brian Herbert, передмова,
2008
© Nemigo Ltd, видання українською мовою, 2019
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2019

ПЕРЕДМОВА

«Месія Дюни» — той твір Френка Герберта, який читачі найгірше зрозуміли й найбільше недооцінили. Причини цього такі ж захопливі та складні, як і сам уславлений автор.

До виходу цього першого сиквела «Дюни» у 1969 році його частинно публікували в журналі наукової фантастики «Galaxy»¹. Сатиричний журнал «National Lampoon»² назвав цю публікацію «розчаруванням року». Ще раніше «Месію Дюни» відхилив Джон Кемпбелл, редактор журналу «Analog»³: він, подібно до «пасквілянтів», любив величні та героїчні аспекти «Дюни» і ненавидів діаметрально протилежні елементи сиквела. За його словами, читачі журналу жадали розповідей про героїв, які звершують великі подвиги, а не історій про посередності «на глиняних ногах».

Строгі критики не розуміли, що «Месія Дюни» — це міст, який мав з'єднати «Дюну» з іще незавершеною третьою книжкою трилогії. Щоб дістатися туди, другий роман серії перелицював ретельно продуманий героїчний міф Пола Муад'Діба і показав темну сторону феномена месіянства, настільки прославленого

¹ «Galaxy Science Fiction» — американський журнал наукової фантастики, який виходив із 1950 до 1980 рр. (*Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено інше.*)

² «Національний пасквілянт» — гумористичний американський журнал, що виходив із 1970 до 1998 рр.

³ «Аналог: наукова фантастика та факти» — один із найвпливовіших американських журналів фантастики за всю її історію як самостійного напрямку комерційної літератури.

в «Дюні». Багато читачів не хотіли цієї дози реальності, позаяк не могли витримати усунення своїх харизматичних фаворитів, особливо ж після того, як автор уже знищив було двох улюблених персонажів «Дюні» — вірного мечника Атрідів Дункана Айдаго¹ та планетолога-ідеаліста Ліет-Кайнса.

Але вони не помітили важливих підказок, які залишив автор. У «Дюні» Ліет-Кайнс, помираючи в пустелі, згадує слова свого батька Пардота, сказані багато років тому й заховані в найдальших закомарках пам'яті: «Нема для народу твого більшого жаху, ніж потрапити до рук Героя». Наприкінці роману, в епіграфі до одного з розділів, принцеса Ірулан описала звитязного Муад'Діба багатозначним, почасти суперечливим реченням: «Він був воїном і візіонером, чудовиськом і святим, хитрим і невинним, шляхетним і безжальним — меншим, ніж Бог, але більшим, ніж людина». А в додатку до «Дюні» Френк Герберт зауважив, що пустельна планета «заразилася Героєм».

Ці натяки в «Дюні», які зробив Френк Герберт, мали б слугувати маркерами, які вказують на перетворення утопічної цивілізації на насильницьку антиутопію. Насправді першою робочою назвою другої книжки серії була «Святий безумець». Автор двічі змінював цю назву, перш ніж зупинитися на «Месії Дюні». Але в опублікованому тексті роману він писав про Муад'Діба:

Він святий безумець,
Золотий мандрівник, що живе вічно,
На краю глузду,
Ледь відкриєш щілину — і він уже там!

Автор вважав, що героїчні лідери нерідко робили помилки... помилки, які підсилювалися безліком послідовників, захоплених їхньою харизмою. У 1950-х роках батько працював спічрайтером у Вашингтоні, округ Колумбія, і бачив мегаломанію лідерства та пастки, що чигали на послідовників наділених магнетичною привабливістю політиків. Засіюючи ще одне цікаве насіння в «Дюні»,

¹ Френк Герберт не зостався зовсім глухим до побажань читацької аудиторії. У «Месії Дюні» він воскресив Дункана Айдаго у зміненій формі — як гхолу на ім'я Гайт, клонованого з клітин мертвої людини, унаслідок чого виникло створіння, що не мало спогадів про оригінал (*примітка Браяна Герберта*).

він писав: «У пустелі кажуть, що власники великої кількості води стають смертельно неуважними». Це було важливим посиленням на те, що давні греки означували як гібрис. Дуже мало читачів зрозуміли, що історія Пола Атріда була не лише грецькою трагедією індивідуального та сімейного масштабів. Існував ще один, важливіший шар, у якому Френк Герберт попереджав, що герої можуть вести цілі суспільства до руїни. У «Дюні» та «Месії Дюни» він застерігав від пихи та надмірної самовпевненості, цієї описаної в грецьких трагедіях форми нарцисизму, що неминуче веде до краху.

З небезпечних лідерів, знаних у людській історії, мій батько інколи згадував генерала Джорджа Паттона через його харизматичність, але частіше він ставив за приклад президента Джона Кеннеді. Довкола Кеннеді сформувався міф королівства й Камелота. Прихильники молодого вродливого президента не сумнівалися в ньому й готові були йти туди, куди він їх поведе. Тепер ця небезпека очевидна нам, досить згадати хоча б таку постать, як Адольф Гітлер, чий потужний магнетизм призвів його народ до катастрофи. Однак це менш помітно стосовно людей, котрі не є ні божевільними, ні втіленням зла, — як Кеннеді чи вигаданий Пол Муад'Діб, чия небезпечність полягає в релігійному міфі довкола них і в тому, що люди роблять від їхнього імені.

Серед найважливіших послань мого батька було те, що державні діячі брешуть, аби захистити себе, і ухвалюють неймовірно дурні рішення. Через кілька років після публікації «Дюни» Річард Ніксон надав чимало доказів цього. Батько казав, що Ніксон зробив величезну послугу американському народу, намагаючись приховати Вотергейтський злочин. Своім потужним, хоч і несвідомим прикладом тридцять сьомий президент США навчив народ сумніватися у своїх лідерах. В інтерв'ю та пристрастних виступах в університетських кампусах по всій країні Френк Герберт застерігав молодь від сліпої довіри уряду, заявляючи, що американські батьки-засновники розуміли це й намагалися вписати відповідні гарантії в Конституцію.

Переходячи від «Дюни» до «Месії Дюни», батько зробив один хитрий фокус. У сиквелі, продовжуючи акцентувати увагу на вчинках героїчного Пола Муад'Діба, як це робилося в «Дюні», автор також створює музичну партію монументальних змін тла

й показує небезпеку, пов'язану з махінаціями тих, котрі належать до оточення лідера. Кілька людей змагаються за позицію, якомога ближчу до Пола; при цьому вони накопичують стільки сили, скільки можуть, а дехто з них зловживатиме цим — і це матиме жахливі наслідки.

Після того, як серія «Дюна» стала дуже популярною, багато фанів почали розглядати Френка Герберта у світлі, якого він не потребував, унікав і не цінував. В одному з відгуків його називали «гуру наукової фантастики». Ще інші характеризували його, використовуючи героїчну термінологію. Опираючись цьому, у відповідях на запитання про створення ним образу Пола Атріда Френк Герберт казав інтерв'юерам, що не хоче вважатися героєм. Інколи він казав їм із цілковитим смиренням: «Я ніхто».

Звичайно, мій батько був ким завгодно, але не ніким. У «Мрійникові Дюни», його біографії, яку написав я, я назвав його легендарним письменником. Але за життя він намагався уникати цієї мантиї. Хай що нашіптували б у його вуха, Френк Герберт постійно нагадував собі, що він смертний. Якби він став політиком, без сумніву, був би шанованим і, можливо, одним із найвидатніших президентів США. Він міг би сягнути владних вершин, досягти інших високих цілей, якби тільки захотів. Але, як фан наукової фантастики, я радий, що він обрав саме цю дорогу. Оскільки він був чудовим письменником, його застереження зберігатимуть силу впродовж століть і, сподіваюся, впливатимуть на високопосадовців, що ухвалюють важливі рішення, змушуючи їх забезпечувати гарантії від зловживань владою як лідерів, так і їхніх послідовників.

Читаючи «Месію Дюни», насолоджуйтеся пригодницькою історією, неспокоєм, дивовижними образами та екзотичним тлом. А тоді поверніться й перечитайте знову. Гортаючи наново сторінки, ви щоразу знаходитимете щось нове. І глибше спізнаєте Френка Герберта як людину.

*Сіетл, Вашингтон,
16 жовтня 2007 р.*

Браян Герберт

ФРАГМЕНТИ ІНТЕРВ'Ю З БРОНСО ІКСІАНСЬКИМ У СМЕРТНІЙ КАМЕРІ

П.: Що стало причиною вашого особливого підходу до історії Муад'Діба?

В.: Чому я маю відповідати на ваші запитання?

П.: Бо я збережу ваші слова.

В.: Аххх! Найсильніший аргумент для історика.

П.: То ви співпрацюватимете?

В.: Чому б і ні? Але ви ніколи не збагнете, що надихнуло мене на «Історичний аналіз». Ніколи. Для вас, священників, ставка надто висока.

П.: Випробуйте мене.

В.: Випробувати вас? Що ж, знову... чому б і ні? Мене зачепила поверховість загального погляду на цю планету, що впливає з її популярної назви — Дюна. Завважте, не Арракіс, а Дюна. Історія заповнена образом Дюни-пустелі, батьківщини фрименів. Така історія зосереджується на звичаях, породжених дефіцитом води й тим фактом, що фримени вели напівкочове життя в дистикостах, які відновлювали більшу частину вологи тіла.

П.: А хіба ж це не так?

В.: Це все поверхові істини. Вони ігнорують те, що криється під поверхнею, подібно... подібно до намагання зрозуміти мою рідну планету Ікс без дослідження того, як ми дістали свою назву через те, що наша планета є дев'ятою від свого сонця¹. Ні... ні.

¹ Оригінально ця планета зветься ІХ.

Недостатньо бачити Дюну як місце, де шаліють несамовиті бурі. Недостатньо говорити про загрозу від гігантських піщаних хробаків.

П.: Але ж ці речі мають вирішальне значення для характеру Арракіса!

В.: Вирішальне? Звичайно. Але вони створюють однобічний погляд на планету. Так само як те, що Дюна — монокультурна планета, бо вона єдине й виняткове джерело прянощів, меланжу.

П.: Так. Послухаймо, як ви трактуєте священні прянощі.

В.: Священні! Як і все священне, вони однією рукою дають, другою — забирають. Продовжують життя й дозволяють адептові передбачати своє майбутнє, але зв'язують жорсткою залежністю й позначають очі, як ото позначені ваші: цілковита синява без дрібки білого. Ваші очі, ваші органи *бачення* стали монолітом без контрасту, простим поглядом.

П.: Така ересь привела вас до цієї камери!

В.: Мене привели в цю камеру ваші священники. Як усі священники, ви рано навчилися називати істину ерессю.

П.: Ви опинилися тут, бо зважилися сказати, що Пол Атрід утратив важливу частку своєї людяності, перш ніж зміг стати Муад'Дібом.

В.: Не кажучи вже про те, що він утратив батька у війні з Харконненами. І про загибель Дункана Айдаго, який пожертвував собою, щоб Пол і леді Джессіка зуміли втекти.

П.: Ваш цинізм належно відзначений.

В.: Цинізм! Це, безсумнівно, злочин більший, ніж ересь. Але, бачте, насправді я не цинік. Я лише спостерігач і коментатор. Я вбачав справжню шляхетність у Пола, коли він тікав у пустелю зі своєю вагітною матір'ю. Звичайно, вона була великою цінністю, але й тягарем.

П.: Хибою вас, істориків, є те, що ви ніколи нічому не дасте спокою. От ви вбачаєте справжню шляхетність у Святого Муад'Діба, але неодмінно додаєте цинічний коментар. Не дивно, що Бене Гессерит теж вас осуджує.

В.: Ви, священники, добре ведете спільну справу із Сестринством Бене Гессерит. Вони теж виживають, бо приховують те, що роблять. Але не можуть приховати того факту, що леді Джессіка була навченою адепткою Бене Гессерит. Знаєте, що вона

навчала сина так, як це прийнято в її Сестринстві. Мій *злочин* полягає в обговоренні цього феномена, у викладі їхнього психічного мистецтва й генетичної програми. Не хочете привернути увагу до того, що Муад'Діб був надією Сестринства як їхній ручний месія, що був їхнім *Квізац Хадерахом*, перш ніж стати вашим пророком.

П.: Якщо в мене були сумніви щодо вашого смертного вироку, то ви їх розвіяли.

В.: Я можу померти лише раз.

П.: Є смерть і смерть.

В.: Стережіться зробити з *мене* мученика. Не думаю, що Муад'Діб... Скажіть, Муад'Діб знає, що ви робите в цих підземлях?

П.: Ми не турбуємо Святу Родину дрібницями.

В.: (*Сміється.*) І заради цього Пол Атрід змагався за місце між фрименами! Заради цього він вчився їздити на піщаних хробаках і керувати ними! Було помилкою відповідати на ваші запитання.

П.: Однаково я дотримаю обіцянки зберегти ваші слова.

В.: Справді? То послухай мене уважно, вироджений фримене, священику, котрий не має бога, крім себе самого! Ви мусите багато за що відповісти. Через фрименський ритуал Пол прийняв свою першу велику дозу меланжу, яка дала йому змогу бачити майбутнє. Через фрименський ритуал той самий меланж пробудив ненароджену Алію в лоні леді Джессіки. Чи задумувалися ви, що означало для Алії народитися в цьому Всесвіті цілковито свідомою, зі всіма знаннями й спогадами своєї матері? Жодне згвалтування не може бути страшнішим.

П.: Без священного меланжу Муад'Діб не став би вождем усіх фрименів. Без її святого досвіду Алія не була б Алією.

В.: А ти без своєї сліпої фрименської жорстокості не був би священиком. Аххх, знаю я вас, фрименів. Гадаєте, що Муад'Діб ваш, бо він поєднався з Чані, бо прийняв звичай фрименів. Але спершу він був Атрідом, котрого виховала адептка Бене Гессерит. Він володів знаннями, цілковито невідомими вам. Ви думали, що він приніс вам нову організацію та нову місію. Він пообіцяв перетворити вашу пустельну планету на багатий водою рай. А коли засліпив вас такими видіннями, то забрав вашу непорочність!

П.: Така єресь не змінює того факту, що екологічна трансформація Дюни триває.

В.: І мене звинуватили в єресі, тому що я прослідкував коріння цієї трансформації та її наслідки. Битва на Арракінському Полі, можливо, навчила Всесвіт, що фримени спроможні перемогти імперських сардаукарів, але чого ще вона навчила? Коли зоряна імперія роду Корріно стала фрименською імперією під проводом Муад'Діба, чим іще вона стала? Ваш джигад тривав лише дванадцять років, але дечого він навчив. Тепер Імперія розуміє, яким крутіємством був шлюб Муад'Діба з принцесою Ірулан!

П.: Ти смієш звинувачувати Муад'Діба в крутіємстві?

В.: Хоча ви за це мене вбиваєте, це не єресь. Принцеса стала йому дружиною, та не коханою. Чані, його маленька люба фрименка — от його кохана. Це всім відомо. Ірулан була ключем до престолу й нічим більше.

П.: Легко зрозуміти, чому ті, що змовляються проти Муад'Діба, використовують твій «Аналіз історії» як центральний аргумент.

В.: Я тебе не переконаю. Знаю це. Але змовники здобули свій аргумент іще до мого «Аналізу». Цей аргумент створили дванадцять років джигаду. Саме вони об'єднали давні владні групи й розпалили змову проти Муад'Діба.

Стільки міфів огортає ментата-імператора Пола Муад'Діба і його сестру Алію, що за цією завісою важко побачити справжніх людей. Але, врешті-решт, народилися колись чоловік Пол Атрід і жінка Алія. Їхні тіла були підвладними простору й часу. Попри те, що їхні провидчі здібності виводили їх за звичні рамки часу й простору, вони належали до людського загалу. Пережили реальні події, які залишили реальні сліди в реальному Всесвіті. Щоб їх збагнути, слід завважити, що їхня катастрофа була катастрофою всього людства. Отож ця робота присвячується не Муад'Дібові та його сестрі, а їхнім спадкоємцям — нам усім.

Присвята до конкордансу Муад'Діба,
скопійована з меморіальних таблиць культу духа Магді

Імперське правління Муад'Діба породило більше істориків, ніж будь-яка інша ера людського поступу. Більшість із них ревно пропагувала свою, окремішню, розкольницьку точку зору, але вже й це свідчить про неабиякий вплив цієї людини, котра спричинила такі пристрасті в настільки різноманітних світах.

Звичайно, його життєпис містив ідеальні й ідеалізовані інгредієнти історії. Цей чоловік, уроджений як Пол Атрід у давньому Великому Домі, здобув ґрунтовну виучку прана-бінду від леді Джессіки, його матері, бене-гессеритки, і завдяки цьому досконало запанував над своїми м'язами й нервами. Ще й більш від того: він був *ментатом*, наділеним інтелектом, чия потуга перевершувала використовувані древніми механічні комп'ютери, заборонені релігією.

Проте насамперед Муад'Діб був *Квізац Хадерахом* — витвором генетичної програми Сестринства, яка реалізувалася впродовж тисяч поколінь.

І цей Квізац Хадерах, той, котрий міг бути «в багатьох місцях одночасно», цей пророк, чоловік, через якого Бене Гессерит сподівалися кермувати людською долею, став Імператором Муад'Дібом

і уклав політичний шлюб із донькою переможеного ним Падишаха-Імператора.

Поміркуйте над цим парадоксом, де крах чаїться на вершині слави, бо ж ви, безумовно, читали інші історичні праці та знаєте загальновідомі факти. Справді, дикі фримени Муад'Діба подолали Падишаха Шаддама IV. Змели сардаукарські легіони, союзні сили Великих Домів, харконненські армії та найманців, оплачених коштами, за які проголосував Ландсраад. Він поставив на коліна Космічну Гільдію й посадив свою сестру Алію на релігійний престол, який Бене Гессерит вважали власним.

Зробив усе це й багато іншого.

Місіонери Муад'Дібового Квізарату понесли крізь космос релігійну війну — джигад. Загалом джигад тривав лише дванадцять стандартних років, але за цей час релігійний колоніалізм спричинився до того, що майже весь заселений людьми Всесвіт опинився під егідою однієї людини.

Муад'Діб зміг здійснити це тому, що влада над Арракісом, планетою, більш званою як Дюна, дала йому монополію на найвищу цінність імперії — геріатричні прянощі, меланж... життєносну отруту.

І от іще один інгредієнт ідеальної історії: матеріал, психохімія якого розв'язує загадку Часу. Без меланжу Сестринство Превелєбних Матерів не могло б вершити свої труди, що полягали в спостереженні за людьми та контролі над ними. Без меланжу Лоцмани Гільдії не могли б вести космічну навігацію. Без меланжу загинули б мільярди узалежнених від нього громадян Імперії.

Без меланжу Пол-Муад'Діб не став би пророком.

Ми знаємо, що ця мить найвищої влади містила зародок падіння. Тут може бути лише одна відповідь: цілковито точне й повне бачення майбутнього є смертоносним.

Деякі історики твердять, що Муад'Діб був переможений звичайними змовниками — Гільдією, сестрами Бене Гессерит та аморальними науковцями Бене Тлейлак із їхніми замаскованими лицеплясами. Ще інші пишуть про шпигунів в оточенні Муад'Діба. Покладають значну частку вини на Таро Дюни, що затьмарило ясність пророкувань Муад'Діба. Дехто зауважує, що Муад'Діб змушений був прийняти на службу *гхолу* — тіло, яке воскресили з мертвих і запрограмували на вбивство. Але, безу-

мовно, вони мушили знати, що цей гхола був Дунканом Айдаго, офіцером Атрідів, який загинув, рятуючи життя юного Пола.

Вони описують інтригу всередині Квізарату, очолювану Корбою Панегіристом. Крок за кроком викладають нам план Корби, який мав зробити з Муад'Діба мученика й покласти всю провину на Чані, його фрименську конкубіну.

Чи може хоч одна з цих гіпотез пояснити історичні факти? Ні, не може. Лише коли осягнеш смертоносну природу пророкування, тільки тоді збагнеш причину краху такої величезної й далекоглядної потуги.

Будемо сподіватися, що нові історики почерпнуть якісь уроки з цього.

З «Історичного аналізу: Муад'Діб» авторства Бронсо Іксіанського

Нема чіткої грані між богами й людьми; одні непомітно перемішуються з іншими.

Прислів'я Муад'Діба

Тлейлаксанський лицепляс Скителі¹ намагався не думати про концептуально вбивчий характер їхньої змови, проте його думки раз у раз звертали в русло покаянного співчуття.

«Жалітиму, що спричинив смерть і злочастя Муад'Дібу», — думав він, старанно приховуючи цю жалісливість від інших змовників. Але такі почуття показували, що йому легше ідентифікувати себе з жертвами, ніж із нападаниками, — ознака, характерна для тлейлаксу.

Сумний Скителі мовчки стояв оддалік, тоді як інші дискутували про можливість використання психоотрути. Розмова була енергійною та жвавою, але ззовні безпристрасною, чого й слід було сподіватися від адептів Великих Шкіл, коли йшлося про питання, близькі до їхніх догматів.

— Коли помислиш, що ти його прохромив, тоді й виявиш, що він навіть не поранений!

Це озвалася стара Превелебна Матір Бене Гессерит, Гай Єлена Могіям, їхня господиня тут, на Валасі ІХ. Худа, вбрана в чорне стара відьма сиділа в плаваючому кріслі ліворуч від Скителі. Відкинутий назад каптур її аби відкривав поморщене, як пересохла шкіра, обличчя під срібним волоссям. З цього схожого на маску-череп обличчя дивилися глибоко запалі очі.

Вони спілкувалися мовою мірабгаса з її гостро відточеними приголосними та тиснявою голосних. Це був інструмент пере-

¹ Як часто в Герберта, ім'я значуще. Пов'язане із словом «скитала» (грец. «палиця»), що позначало шифрувальний пристрій, який використовували в Давній Спарті. «Лицепляс» — конструктор зі слів «лицедій» і «мартопляс».

дачі найтонших відтінків почуттів. Саме так відповідав Превелебній Матері навігатор Гільдії Едрік — по-куртуазному наспівно, але з прихованою всередині шпичкою, із, так би мовити, легеньким дотиком погордливої чемності.

Скителі глянув на посланця Гільдії. Едрік плавав у контейнері з оранжевим газом усього за кілька кроків від нього. Контейнер містився в центрі прозорого купола, який Бене Гессерит спорудили для цієї зустрічі. Тіло гільдіера було продовгуватим, заледве людиноподібним, з ногами-плавцями та широкими перетинчастими руками — риба в дивному морі. Вентиляційні отвори його акваріума випускали блідо-оранжеву хмарку, насичену запахом геріатричних прянощів — меланжу.

— Ідучи цим шляхом, повмираємо від дурущів!

Заговорила четверта присутня персона — *потенційна* учасниця змови — принцеса Ірулан, дружина (*але лише офіційно*, нагадав собі Скителі) їхнього спільного ворога. Стояла побіля акваріума Едріка — висока білява красуня, виряджена в сукню із синього хутра бйондекського кита й відповідну до сукні шапочку. У її вухах виблискували золоті диски. Трималася з аристократичною зверхністю, але щось у зосередженому спокої її рис зраджувало притаманний бене-гессериткам самоконтроль.

Думки Скителі перейшли від нюансів мови та обличчя до нюансів розміщення. Купол оточували пагорби, покриті підталим снігом, який відбивав мокру блакить маленького синьо-білого сонця, що саме висіло в точці зеніту.

«*Чому саме це місце?*» — зацікавився Скителі. Бене Гессерит рідко робили щось випадково. Візьмімо відкриту споруду купола: суворіший і обмеженіший простір міг би викликати в гільдіера напад клаустрофобії. Причиною таких психічних перепон було народження й життя в позапланетному відкритому просторі.

Хоча збудувати це спеціально для Едріка — усе одно, що ткнути кінчиком пальця в його слабкість.

«*А що ж тут, — питав себе Скителі, — націлене в мене?*»

— Ти нічого не хочеш сказати, Скителі? — зажадала Превелебна Матір.

— Хочете залучити мене до цього бою дурнів? — спитав Скителі. — Дуже добре. Ми маємо справу з потенційним месією.

Не варто влаштовувати проти нього лобову атаку. Ставши мучеником, він переможе нас.

Усі глянули на нього.

— Гадаєш, що це єдина небезпека? — напосідалася Превелебна Матір, голосно сапаючи.

Скителі низав плечима. Для цієї зустрічі він вибрав лагідне круглоvide обличчя з веселим виразом, розлізлі повні губи й тіло огрядного коротуна. Вивчаючи своїх компаньйонів-змовників, він вирішив, що зробив ідеальний вибір, — можливо, інстинктивно. Був людиною-хамелеоном, лицеплясом, і та подоба, якої він зараз прибрав, наче спонукала інших надміру легковажити ним.

— Ну? — натискала Превелебна Матір.

— Я насолоджуюся мовчанням, — промовив Скителі. — Краще залишити нашу прю безсловесною.

Превелебна Матір відступила, і Скителі відчув, що вона наново його переоцінює. Усі вони були витворами глибокого вишколу прана-бінду, здатними контролювати мускули та нерви так, як це мало кому під силу. Але Скителі, лицепляс, володів своїми м'язами й нервами з недосяжною для інших віртуозністю. Плюс особлива якість *симпатико*, мімічна проникливість, з якою він міг імітувати психіку інших так само, як і їхній зовнішній вигляд.

Скителі, давши їй достатньо часу, щоб завершити переоцінку, сказав:

— Отрута!

Вимовив це слово з атональністю, яка мала показати — лише він розуміє його таємне значення.

Гільдієр здригнувся, і з блискучої кульки динаміка, що оберталася в кутку його акваріума, над самою Ірулан залунав його голос:

— Ми обговорюємо психічну, а не фізичну отруту.

Скителі засміявся. Сміх на мірабгаса розчавлював опонента, і лицепляс не збирався стримуватися.

Ірулан схвально всміхнулася, але в кутиках очей Превелебної Матері проглядався натяк на гнів.

— Припиніть! — прохрипіла Могіям.

Скителі замовк, але тепер він опинився в центрі уваги їх усіх: мовчазного, хоч і розлюченого Едріка, розгніваної Превелебної Матері та розвеселеної, проте й збентеженої Ірулан.

— Наш друг Едрік наче натякає, — сказав Скителі, — що пара бене-гессеритських відьом, вишколена у всіх їхніх тонких штучках, не навчилася по-справжньому використовувати обман.

Могіям обернулася, щоб оглянути холодні пагорби рідного світу Бене Гессерит. «Починає належно оцінювати речі», — здогадався Скителі. Це добре. Але Ірулан — інше питання.

— Ви один із нас чи ні, Скителі? — спитав Едрік, дивлячись крихтними очима гризуна.

— Не про мою вірність ідеться, — відповів Скителі, відтак зосередив увагу на Ірулан: — Ви, принцесо, питаєте себе, чи варто було долати всі ці парсеки й так сильно ризикувати?

Вона кивнула, погоджуючись.

— Невже ж для того, щоб перекинутися банальностями з людиноподібною рибою чи подискутувати з товстим тлейлаксанським лицеплясом?

Вона відступила від Едрікового акваріума й труснула головою, задихаючись від сильного запаху меланжу.

Едрік скористався цим моментом, щоб кинути в рот меланжеву пігулку. Він їв прянощі, дихав ними і, без сумніву, пив їх, — зауважив про себе Скителі. Це зрозуміло, позаяк прянощі посилюють прозорливість Лоцмана, дають йому змогу кермувати гайлайнерами Гільдії, летячи крізь космос із надсвітловою швидкістю. Провидячи завдяки прянощам, Лоцман знаходить ту лінію майбуття корабля, яка вільна від небезпеки. Зараз Едрік занюхав іншу небезпеку, але навіть із пророчими милицями не може її розпізнати.

— Гадаю, з мого боку було помилкою приходити сюди, — сказала Ірулан.

Превелебна Матір обернулася, розплющила очі, за мить заплющивши їх кумедним ящір'ячим жестом.

Скителі перевів погляд з Ірулан на акваріум, наче пропонуючи принцесі пристати на його думку. Знав, що Едрік видається їй відразливим: нахабний погляд, ці жахливі стопи й руки, що повільно рухаються в газі, оранжеві вихори якого клубляться довкола нього. Мабуть, цікавиться його сексуальними звичками, думає, як це дивно — кохатися з кимось таким. Навіть антигравітаційний генератор, що відтворює для Едріка невагомність у космосі, стає тепер перепоною між ним і нею.

— Принцесо, — промовив Скителі, — завдяки присутності тут Едріка ясновидство вашого чоловіка стане, так би мовити, «неясновидним» і навіть ця розмова пройде повз його увагу... можливо.

— Можливо, — сказала Ірулан.

Превелебна Матір кивнула, не розплющуючи очей.

— Навіть самі ясновидці погано розуміють феномен ясновидіння.

— Я повний Лоцман Гільдії та володію Силою, — промовив Едрік.

Превелебна Матір розплющила очі. Цього разу вона дивилася на лицепляса, вивчаючи його з особливою бене-гессеритською інтенсивністю. Зважувала кожну дрібницю.

— Ні, Превелебна Матір, — пробурмотів Скителі, — я не такий простак, яким здаюся.

— Ми не розуміємо Сили другого бачення, — сказала Ірулан. — У тім-то й річ. Едрік каже, що мій чоловік не може бачити, знати чи передбачати нічого з того, що відбувається у сфері впливу Лоцмана. Але наскільки поширюється цей вплив?

— У нашому Всесвіті є люди та речі, про яких я знаю лише за наслідками їхньої діяльності, — промовив Едрік, його риб'ячий рот витягся в тонку лінію. — Знаю, що вони були тут... там... десь. Як водні істоти тривожать воду своїм просуванням, так само ясновидіння розворушує Час. Я бачив, де бував ваш чоловік, хоча ніколи не бачив ні його самого, ні відданих йому людей, що мають спільні з ним цілі. Це маскування, яке адепт дає всім своїм друзям.

— Ірулан не твоя, — сказав Скителі й зиркнув у бік принцеси.

— Ми всі знаємо, чому таємну змову слід вести лише за моєї присутності, — відповів Едрік.

Удавшись до інтонацій, з якими описують механізми, Ірулан промовила:

— Це очевидно, ви маєте своє застосування.

«*Тепер вона бачить його таким, яким він є*, — подумав Скителі. — *Добре!*»

— Майбутнє — це річ, яку треба формувати, — промовив він уголос. — Поміркуйте про це, принцесо.

Ірулан глянула на лицепляса.

«Віддані Полу люди, що мають спільні з ним цілі, — подумала вона. — і в першу чергу фрименські легіонери в його плащах. Я бачила, як він пророкував для них, чула крики захвату їхнім Магді, їхнім Муад'Дібом».

«Вона зрозуміла, — подумав Скителі, — що тут її випробовують, що вона постала перед судом, який вирішує, зберегти її чи знищити. Побачила пастку, яку ми їй поставили».

На мить Скителі зустрівся поглядом із Превелебною Матір'ю й пережив дивне усвідомлення того, що вона розділяє його погляд на Ірулан. Звісно, Бене Гессерит детально проінструкували свою принцесу й навчили її *спритних брехонь*. Але завжди настає момент, коли бене-гессеритки можуть покласти лише на свій вишкіл та інстинкти.

— Принцесо, я знаю, чого ви найбільше хочете від Імператора, — сказав Едрік.

— Хто ж цього не знає? — відповіла запитанням Ірулан.

— Ви хочете бути матір'ю-засновницею королівської династії, — продовжував Едрік, наче й не чуючи її. — Якщо ви до нас не приєднаєтеся, цього ніколи не станеться. Даю вам слово ясновидця. Імператор одружився з вами з політичних причин, але ви ніколи не ділили з ним ложа.

— То ясновидець є ще й вуаеристом, — зітхнула Ірулан.

— Імператор сильніше зв'язаний зі своєю фрименською конкубіною, ніж із вами, — відрізав Едрік.

— І вона не може дати йому спадкоємця, — відповіла Ірулан.

— Розсудливість є першою жертвою сильних емоцій, — пробурмотів Скителі, відчувши, як гнів Ірулан переливається через край, побачивши, що його застереження дало наслідок.

— Вона не може дати йому спадкоємця, — промовила Ірулан, спокійно відміряючи слова, — бо я таємно здійснюю контрацепцію. Це зізнання хотіли ви почути від мене?

— Це не те, про що слід знати Імператорові, — сказав Едрік, усміхаючись.

— Тримаю напоготові призначену для нього брехню, — відповіла Ірулан. — Він може мати правдочуття, але деяким брехням повірити легше, ніж правді.

— Мусите зробити вибір, принцесо, — промовив Скителі, — але збагніть, що цей вибір має стати вашим захистом.

— Пол справедливий зі мною, — сказала вона. — Я сиджу в його Раді.

— Чи за ті дванадцять років, коли ви були його принцесою-консортом, він проявив до вас хоч трохи тепла? — спитав Едрік.

Ірулан труснула головою.

— Він зі своєю простацькою фрименською ордою детронізував вашого батька, одружився з вами, щоб підкріпити свої претензії на престол, але ніколи не коронував вас як Імператрицю, — сказав Едрік.

— Едрік намагається змусити вас хвилюватися, принцесо, — прокоментував Скителі. — Хіба не цікаво?

Вона глянула на лицепляса, побачила на його обличчі зухвалу посмішку та відповіла на неї піднятими бровами. Скителі бачив — тепер вона цілком усвідомлює, що коли покине цю зустріч, підпавши під вплив Едріка, ставши частиною їхньої змови, то ці моменти будуть приховані від Полового ясновидіння. Якщо ж утримається від зобов'язань...

— Вам не здається, принцесо, — спитав Скителі, — що Едрік прибрав собі надто важливу роль у нашій змові?

— Я вже погодився, — сказав Едрік, — керуватися найрозсудливішими рішеннями, запропонованими нашою радою.

— А хто ж вибиратиме, яке з рішень найрозсудливіше? — поцікавився Скителі.

— Ви бажаєте, щоб принцеса від'їхала звідси, не приєднавшись до нас? — запитав Едрік.

— Він хотів би, щоб вона взяла на себе реальні зобов'язання, — grimнула Превелебна Матір. — Між нами не повинно бути обману.

Скителі побачив, що Ірулан розслабилася в замисленій позі, сховавши руки в рукави своїх шат. Роздумувала про приманку, яку підкинув їй Едрік: *заснувати королівську династію!* Питала себе, яку схему задумали змовники, щоб захиститися від неї. Їй багато чого треба зважити й обдумати. У цю мить Ірулан звернулася до нього:

— Скителі, кажуть, що у вас, тлейлаксу, є дивний кодекс честі: усі ваші жертви повинні мати можливість порятунку.

— Якщо зуміють її знайти, — підтвердив Скителі.

— А я жертва? — спитала Ірулан.

Скителі врятував вибух сміху.

Превелебна Матір чмихнула.

— Принцесо, — заговорив Едрік, і його голос звучав лагідно та переконливо, — ви вже одна з нас, не бійтеся. Хіба ж ви не шпигуєте за Імператорським Двором для своїх бене-гессеритських зверхниць?

— Пол знає, що я звітую своїм наставницям, — сказала вона.

— Але чи не даєте їм матеріалу для різкої пропаганди проти вашого Імператора? — спитав Едрік.

«Не *“нашого”* Імператора, — занотував Скителі. — *“Вашого”* Імператора. Ірулан надто бене-гессеритка, щоб пропустити цю обмовку».

— Питання в тому, чим і як скористатися, — сказав Скителі, наблизившись до акваріума гільдієра. — Ми, тлейлаксу, вважаємо, що у всьому Всесвіті існує лише ненаситна жадоба матерії, а енергія — це єдине *надійна* річ. І ця енергія вчиться. Прислухайтеся до мене, принцесо: енергія вчиться. Це ми називаємо владою.

— Ви не переконали мене, що ми можемо перемогти Імператора, — відповіла Ірулан.

— Ми й не переконані в цьому, — зауважив Скителі.

— Куди б ми не глянули, — промовила Ірулан, — його влада протистоїть нам. Він Квізац Хадерах, що може бути в багатьох місцях одночасно. Він Магді, чії бажання є беззаперечним наказом для його місіонерів із Квізарату. Він ментат, обчислювальні можливості якого перевершують найпотужніші комп'ютери давнини. Він Муад'Діб, чії накази фрименським легіонам знелюднюють планети. Володіє яснобаченням і провидить майбутнє. Має такий генний набір, якого ми в Бене Гессерит прагнемо для...

— Ми знаємо його характерні риси, — перебила її Превелебна Матір. — І знаємо, що ця гидь, його сестра Алія, має той сам генний набір. Але вони обоє теж люди. Отож мають свої слабкості.

— І де ж ці його людські слабкості? — спитав лицепляс. — Шукатимемо їх у релігійній силі його джигаду? Чи можуть імператорські Квізари обернутися проти нього? А як суспільна влада Великих Домів? Чи спроможний конгрес Ландсрааду на щось більше, ніж здіймати крик?

— Я пропонував би Добропорядний Альянс Прогресивних Торговців, — сказав Едрік, перевертаючись у своєму акваріумі. — ДАПТ — це бізнес, а бізнес іде вслід за прибутком.

— А можливо, мати Імператора, — заговорив Скителі. — Наскільки я розумію, леді Джессіка залишається на Каладані, але часто спілкується із сином.

— Ця зрадлива сука, — рівним голосом промовила Могіям. — Я ладна відрубати власні руки, якими її навчала.

— Наша змова потребує важеля, — сказав Скителі.

— Ми більше, ніж змовники, — заперечила Превелебна Матір.

— О, так, — погодився Скителі. — Ми енергійні та швидко навчаємося. Це робить нас єдиною справжньою надією, найпевнішим порятунком людства.

Говорив тоном цілковитого переконання, що сприймалося як найбільше глузування, коли, як оце зараз, походило від тлейлаксу. Лише Превелебна Матір могла зрозуміти такі тонкощі.

— Чому? — спитала вона, звернувши це запитання Скителі.

Перш ніж лицепляс зумів відповісти, Едрік, прочистивши горло, сказав:

— Не змагаймося у філософських нонсенсах. Кожне питання може бути зведене до «Чому так?». Усі релігійні, ділові й урядові питання мають той самий підтекст: «Хто владарюватиме?» Альянси, союзи, блоки є погонею за міражами, якщо не ведуть до влади. Усе інше — нісенітниця, і це розуміє більшість мислячих істот.

Скителі стенив плечима, адресуючи цей жест єдино Превелебній Матері. Едрік замість нього відповів на її запитання. Цей набундючений дурень був їхнім найвразливішим місцем. Аби переконатися, що й Превелебна Матір розуміє це, Скителі промовив:

— Пильно слухаючи вчителя, здобуваєш освіту.

Превелебна Матір повільно кивнула.

— Вершіть свій вибір, принцесо, — сказав Едрік. — Ви були обрані як знаряддя долі, найтонше, найдосконаліше...

— Прибережіть свої пишномовності для тих, кого вони захоплюють, — відповіла Ірулан. — Раніше ви згадувала привид, воскреслий із мертвих, яким ми можемо заразити Імператора. Поясніть це.

— Атрід сам себе знищить! — прогавкав Едрік.

— Не говоріть загадками! — різко урвала його Ірулан. — Що це за привид?

— Напрочуд незвичайний привид, — сказав Едрік. — Має тіло та ймення. Тіло — це плоть славетного майстра меча, знаного як Дункан Айдаго. А ймення...

— Айдаго мертвий, — сказала Ірулан. — Пол часто оплакував його втрату в моїй присутності. Він бачив, як Айдаго вбили сардаукари мого батька.

— Навіть зазнавши поразки, — сказав Едрік, — сардаукари вашого батька не втратили розуму. Припустімо, що розумний командир сардаукарів розпізнав тіло майстра меча, котрого вбили його люди. Що далі? Існують способи використання такого тіла й подальшого навчання... якщо діяти швидко.

— Тлейлаксанський гхола, — прошепотіла Ірулан, дивлячись у бік Скителі.

Помітивши її зацікавленість, лицепляс вдався до своїх можливостей зміни зовнішності. Його постать розпливлася, тіло повільно потекло й змінилося. Тепер перед нею стояв стрункий чоловік. Обличчя зосталося округлим, але стало темнішим, із дещо сплющеними рисами. Високі вилиці наче підпирали очі з виразними складками-епікантусами. Волосся було чорним і неслухняним.

— Гхола от такого вигляду, — промовив Едрік, указуючи на Скителі.

— Просто інший лицепляс? — спитала Ірулан.

— Не лицепляс, — сказав Едрік. — Якщо за лицеплясом тривалий час спостерігають, то є ризик його викриття. Але припустімо, що наш розумний сардаукарський командир зберіг тіло Айдаго в аксолотлевому контейнері. Чому б ні? Це тіло було плоттю та нервами одного з найдосконаліших мечників в історії, радника Атрідів, військового генія. Навіщо втрачати таку виучку та вміння, якщо можна воскресити його як інструктора сардаукарів.

— Я не чула навіть натяків на це, а я ж була повірницею свого батька, — промовила Ірулан.

— Аххх, але ж вашого батька було переможено, а вас уже через кілька годин продано новому Імператорові, — сказав Едрік.

— То це справді зробили? — вимагала відповіді вона.

Випромінюючи таку самовдоволеність, що хоч сказися, Едрік відповів:

— Припустімо, що наш розумний командир, знаючи про необхідність швидких дій, негайно ж відправив збережене тіло Айдаго до Бене Тлейлакс. Далі уявімо, що командир і його люди полягли, перш ніж передали цю інформацію вашому батькові — та він і так у жоден спосіб не міг нею скористатися. Зостався тільки фізичний факт, дрібка плоті, відправлена тлейлаксу. Звичайно ж, єдино можливим способом — на гайлайнері. Ми в Гільдії, природно, знаємо кожен вантаж, який перевозимо. Дізнавшись про це, чи ж не вважали б ми так само розумним придбати гхолу як подарунок, що годиться для Імператора?

— То ви це зробили, — сказала Ірулан.

— Як зазначив наш довголітній друг, ми це зробили, — відповів Скителі, котрий відновив свою попередню круглолиду подобу.

— Як був налаштований Айдаго? — спитала Ірулан.

— Айдаго? — перепитав Едрік, дивлячись на тлейлаксу. — Ти щось знаєш про Айдаго, Скителі?

— Ми продали вам створіння, зване Гайтом, — відповів Скителі.

— Ах так, Гайт, — погодився Едрік. — Чому ви продали його нам?

— Бо колись ми вивели свого власного Квізац Хадераха, — пояснив Скителі.

Різко смикнувши старою головою, Превелебна Матір зиркнула на нього й гнівно промовила:

— Ви нам цього не казали!

— Бо ви не питали, — відповів Скителі.

— А як же ви опанували цього свого Квізац Хадераха? — поцікавилася Ірулан.

— Істота, котра весь свій вік втілювала в життя певне уявлення про неї, помре, але не стане антитезою цього уявлення, — продекламував Скителі.

— Не розумію, — ризикнув зізнатися Едрік.

— Сам себе вбив, — буркнула Превелебна Матір.

— Уважно мене вислухайте, Превелебна Матір, — попередив Скителі, удавшись до інтонації, яка означала: «Ти не сексуаль-

ний об'єкт, ніколи не була сексуальним об'єктом, не можеш бути сексуальним об'єктом».

Тлейлаксу почекав, доки вона повністю збагне його крикливі наголоси. Мусить безпомилково оцінити його наміри. Незважаючи на гнів, до її свідомості повинно дійти, що тлейлаксу, звичайно, не кинув би цього звинувачення, якби не знав ставлення Сестринства до людської селекції. А все-таки його слова містили грубу образу, зовсім нехарактерну для тлейлаксу.

Лагідно, використовуючи заспокоїливі способи мовлення мірабгаса, Едрік спробував згладити напругу моменту:

— Скителі, ти казав, що ви продали нам Гайта, бо поділяли наші наміри з його використання.

— Едріку, мовчи, доки я не дам тобі дозволу говорити, — промовив Скителі. А коли гільдієр почав протестувати, Превелебна Матір grimнула:

— Заткнися, Едріку!

Гільдієр відступив у глибину свого акваріума, від хвилювання молотячи руками й ногами.

— Наші скороминущі емоції не стосуються розв'язання нашої спільної проблеми, — сказав Скителі. — Вони затьмарюють наш розум, бо єдиною належною емоцією є глибинний страх, що й привів нас сюди.

— Розуміємо, — відповіла Ірулан, глянувши на Превелебну Матір.

— Ви мусите збагнути небезпечні обмеження в нашому захисті, — вів далі Скителі. — Ясновидцеві не під силу те, чого він не може зрозуміти.

— Ти спритний, Скителі, — сказала Ірулан.

«Вона не сміє здогадатися, наскільки спритний, — подумав Скителі. — Коли все буде зроблено, ми матимемо свого підконтрольного Квізац Хадераха. Інші не матимуть нічого».

— Яким було походження вашого Квізац Хадераха? — спитала Превелебна Матір.

— Ми гралися з різними чистими есенціями, — відповів Скителі. — Чисте добро й чисте зло. Цілковитий негідник, котрий захоплюється лише терором і завданням болю, може бути доволі корисним в освітніх цілях.

— Чи старий барон Харконнен, дід нашого Імператора, не був витвором тлейлаксу? — спитала Ірулан.

— Ми до нього непричетні, — заперечив Скителі. — Але природа часто створює істот, так само згубних, як наші. Ми лише продукуємо їх в умовах, де можемо їх вивчати.

— Я не дозволю відсовувати й зневажати мене, — запротестував Едрік. — Хто приховує цю зустріч від..

— Бачите? — відповів Скителі. — Чиї найкращі рішення прикривають нас? Які рішення?

— Я хотів би обговорити спосіб передачі Гайта Імператорові, — наполягав Едрік. — Наскільки я розумію, Гайт керується старою мораллю, яку Атріди засвоїли на своїй рідній планеті. Гайт повинен полегшити Імператорові розширення моральних рамок, розмежування позитивних і негативних аспектів життя та релігії.

Скителі реготнув, переводячи доброзичливий погляд з одного свого компаньйона на іншого. Стара Превелебна Матір орудує своїми емоціями, як косар косою. Ірулан, недороблений витвір Бене Гессерит, була добре натренована для завдання, але провалила його. Едрік був не більше (і не менше) як магічним знаряддям: йому під силу приховувати й відволікати. Наразі Едрік впав у понуру мовчанку, бо інші його ігнорували.

— Я правильно розумію, що цей Гайт повинен отруїти психіку Пола? — спитала Ірулан.

— Більшою чи меншою мірою, — відповів Скителі.

— А як же Квізарат?

— Потрібне лише легеньке зміщення акценту, зблиск емоцій, щоб заздрість перетворилася на ворожнечу.

— А ДАПТ?

— Вони гуртуються довкола прибутку.

— А інші владні угруповання?

— Одним запропонуємо назву уряду. Інших, менш могутніх, залучимо в ім'я моралі та прогресу. Наша опозиція помре через свої власні незгоди.

— Алія теж?

— Гайт — багатоцільовий гхола. Сестра Імператора досягла віку, коли вона може захопитися чарівним чоловіком, спеціально для цього призначеним. Її приваблять його мужність і здібності ментата.

Могіям дозволила своїм старим очам широко розплющитися.

— Гхола-ментат? Це небезпечний крок.

— Щоб бути точним, — промовила Ірулан, — ментат повинен мати точні дані. А якщо Пол попросить його сказати про справжню ціль нашого подарунка?

— Гайт скаже правду, — відповів Скителі. — Це не має ніякого значення.

— Так ви залишаєте Полові лазівку для порятунку? — поцікавилася Ірулан.

— Ментат! — пробурмотіла Могіям.

Скителі глянув на стару Превелебну Матір, помітивши древні фобії, що вплинули на її реакцію. Від часів Батлеріанського Джигаду, коли в більшій частині Всесвіту «мислячі машини» було знищено, комп'ютери викликали недовіру. Ці давні пристрасті впливали й на ставлення до людей-комп'ютерів.

— Мені не подобається, як ти смієшся, — тоном цілковитої щирості зненацька сказала Могіям, пильно дивлячись на Скителі.

— Я не надто задумуюся, що вам подобається. Але ми мусимо працювати разом. Усі ми це бачимо, — таким самим тоном відповів Скителі і, глянувши на гільдієра, запитав: — Хіба ж ні, Едріку?

— Твої уроки болісні, — сказав Едрік. — Припускаю, ти хотів ясно показати, що я не повинен протистояти спільним рішенням моїх колег по змові.

— Бачите, що він піддається навчанню, — прокоментував Скителі.

— Я бачу ще дещо, — ревнув Едрік. — Атріди мають монополію на прянощі. Я без них не можу провидіти майбутнє. Бене Гессерит втраять своє правдочуття. У нас є запаси, але вони не безмежні. Меланж — це потужна валюта.

— Наша цивілізація має не тільки одну цю валюту, — відповів Скителі. — Інакше б упокоївся закон попиту й пропозиції.

— Сподіваєшся викрасти таємницю прянощів? — верескнула Могіям. — З його планети, яку пильнують оці божевільні фримени!

— Фримени — цивілізовані й освічені невігласи, — промовив Скителі. — Вони не безумці. Просто навчені вірити, а не знати. Вірою можна маніпулювати. Небезпечно лише знання.

— А що ж мені залишиться, щоб заснувати королівську династію? — спитала Ірулан.

Усі вони відчули жадане зобов'язання в її голосі, але ніхто, крім Едріка, не посміхнувся.

— Щось та й залишиться, — відповів Скителі.

— Це означає кінець Атрідів як правлячої сили, — промовив Едрік.

— Я спроможний уявити, що інші, менш обдаровані провидці, уже зробили це передбачення, — сказав Скителі. — Для них це *мактуаб аль-маліх*, як кажуть фримени.

— Написано сіллю, — переклала Ірулан.

І коли вона промовила це, Скителі зрозумів, що приготували для нього Бене Гессерит — прекрасну розумну жінку, яка ніколи йому не належатиме. «*Ну, гаразд*, — подумав він, — *можливо, скопіюю її для когось іншого*».

Будь-яка цивілізація мусить протистояти несвідомій силі, яка може блокувати, обманути або скасувати майже кожний свідомий колективний намір.

Тлейлаксанська теорема (не доведена)

Пол сів на краю ліжка й почав стягати пустельні черевики. Вони пахли затхлою змазкою, що її використовували для полегшення дії помпоп'ят, які входили до складу дистикоста. Було пізно. Він затримався на своїй нічній прогулянці, відтак ті, котрі його любили, уже почали непокоїтися. Слід визнати, що прогулянки були небезпечними, але цю небезпеку він міг розпізнати й негайно ж їй протистояти. Було щось спокусливе й привабливе в тому, щоб інкогніто прогулюватися вулицями нічного Арракіна.

Він жбурнув черевики в куток кімнати, під світлокулю, і взявся за герметизуючі смужки дистикоста. Підземні боги, як же він утомився! Але це була лише тілесна втома, його мозок далі кипів. Спостереження за звичайною буденною діяльністю сповнило його глибокою заздрістю. Імператор не міг бути причетним до більшої частини цієї безіменної течії життя, але... який же привілей пройти вулицею, не притягуючи загальної уваги! Пройти повз гамірних жебрущих прочан, почути, як фримен лає крамаря: «У тебе вогкі руки!»

Пол, вислизаючи з дистикоста, усміхнувся цьому спогаду.

Стояв оголений, у дивній згоді зі своїм світом. Дюна тепер була світом парадоксів — світом обложеним, але й центром влади. Вирішив, що облога — неодмінний фатальний супутник влади. Дивився на зелений килим, відчуваючи під ногами його грубу текстуру.

Вулиці були по кісточки засипані піском, який вітровії перекинули через Оборонну Стіну. Ноги перехожих розтовкли його на задушливий пил, що забивав фільтри дистикоста. Навіть

зараз він чув запах пилу, попри очисні вентилятори на вході до Твердині. Це був запах, сповнений спогадів про пустелю.

Інші дні... інші небезпеки.

Порівняно з цими іншими днями небезпека під час його самотніх прогулянок була мінімальною. Але, увійшовши в дистикост, він увійшов у пустелю. Костюм з усією його апаратурою для відновлення вологості тіла непомітно скерував його думки та змінив рухи на пустельний лад. Він став диким фрименом. Костюм був більше, ніж маскуванням, — робив його чужинцем у власному місті. У дистикості він відмовлявся від безпеки й повертався до давніх бойових звичок. Прочани та міщани проходили повз нього, опустивши очі. Вони розважливо оминали диких. У них було своє уявлення про лик Пустелі — фрименське обличчя, приховане ротоносними фільтрами дистикоста.

Насправді існувала лише незначна небезпека, що хтось із колишнього січового життя впізнає його за ходом, запахом чи очима. Таким чином, шанси зустріти ворога були незначними.

Звук, з яким розчинилися двері, та зблиск світла розвіяли його задуму. Увійшла Чані, несучи на платиновій таці кавовий сервіз. Услід за нею, наче рабині, пливли дві світлокулі, які стрімко зайняли свої позиції: одна зависла в узголів'ї ліжка, друга — біля Чані, щоб присвітлити їй під час роботи.

Чані рухалася з невідвладною часу тендітною силою — така зосереджена, така вразлива. Щось у тому, як вона схилилася над кавовим сервізом, нагадало йому їхні перші дні. Риси її обличчя zostалися темно-ельфійськими, на них, здавалося, не позначилися роки, якщо не зважати на кутики очей без дрібки білизни й тоненькі брижики в них. Пустельники-фримени називали ці брижики «стежками на піску».

Коли підняла кришку з ручкою з гагарського смарагду, з кавника здійнялася пара. Висновуючи з того, як вона опустила кришку, він зрозумів, що кава ще не готова. Кавник — покрита сріблом фігурка вагітної жінки — потрапив до нього як *ганіма*, бойова здобич, коли він убив у двобої попереднього власника. Джаміс, от як звався той чоловік... Джаміс. Яке дивне безсмертя дала смерть Джамісові! Чи, може, знаючи про неминучість смерті, Джаміс сам прикликав таку особливу кончину?

Літературно-художнє видання

ГЕРБЕРТ Френк
Месія Дюни
Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Редактор *Б. Б. Щавурський*
Художній редактор *А. В. Белякова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *О. О. Старова*

Підписано до друку 22.11.2018. Формат 60х90/16.
Друк офсетний. Гарнітура «Petersburg». Ум. друк. арк. 16.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corp@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61052, м. Харків, вул. Різдва, 11.
Свідцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

- на сайті Клубу: www.bookclub.ua
- у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків
тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ
тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Герберт Ф.

Г37 Месія Дюни : роман / Френк Герберт ; передм. Б. Герберта ; пер. з англ. Н. Михаловської. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. — 256 с.

ISBN 978-617-12-4964-6

ISBN 978-0-441-17269-6 (англ.)

Після війни, прозваної джигадом Муад'Діба, Пол Атрід посідає імператорський трон і запроваджує новий, фрименський, лад. Здавалось би, нарешті як на Дюні, так і в Галактиці повинні запанувати мир і спокій. Проте колись могутні, а тепер позбавлені влади династії жадають реваншу. Їм відомі слабкі сторони Імператора — його дар передбачати майбутнє, яке, на жаль, він не може змінити. Месії Дюни зостається тільки одне — бути Месією до кінця.

УДК 821.111(73)

Меланж, або прянощі, — найцінніша і найрідкісніша речовина у всесвіті, яка може все: від подовження життя до сприяння міжзоряним подорожам. І знайти її можна лише на одній планеті — непривітному пустельному Арракісі, який ще називають Дюною. Той, хто володарює на Дюні, контролює прянощі. А хто контролює прянощі — керує всесвітом. Внаслідок підступної зради найближчих людей гине новий правитель Дюни — Герцог Лето Атрід, і його спадкоємцеві доводиться тікати в пустелю. Щоб помститися за батька і відвоювати планету у ворогів, Пол Атрід має здобути довіру фрименів — корінних мешканців Дюни — і повести крихітну армію проти незліченних сил супротивника...